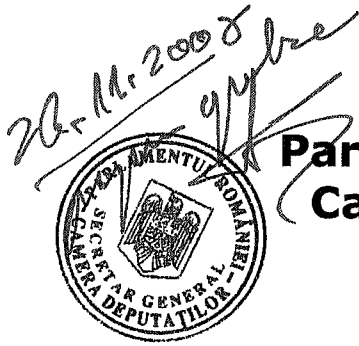


Parlamentul României Camera Deputaților

APROBAT

În ședința Biroului permanent
Camerei Deputaților
din data de 10.12.2008

INFORMARE

**privind participarea Delegației Parlamentului României
la Misiunea de observare a alegerilor prezidențiale și pentru Congres
din Statele Unite ale Americii
- 31 octombrie – 5 noiembrie 2008 -**

La data de 4 noiembrie a.c. au avut loc alegeri generale în Statele Unite ale Americii (**SUA**) care au inclus alegeri prezidențiale, alegeri pentru Congres (pentru 33 de locuri în Senat și pentru toate cele 435 de locuri ale Camerei Reprezentanților) și, în unele state ale SUA, alegeri pentru autorități guvernamentale de stat și locale. În unele circumscripții, buletinele de vot au inclus pe lângă aceste alegeri și referendumuri pe probleme de interes local.

În baza invitației adresată Adunării Parlamentare a OSCE (**AP OSCE**) de Guvernul Statelor Unite ale Americii, a fost organizată Misiunea AP OSCE de observare a alegerilor prezidențiale și pentru Congres din SUA.

Misiunea a fost condusă de către președintele AP OSCE, domnul João Soares (Portugalia).

AP OSCE a început pregătirea generală a Misiunii în luna august 2008. În perioada 22-23 septembrie a.c. a avut loc, la Washington D.C., un seminar de pregătire cu participarea a 43 de parlamentari din 17 țări, iar în luna octombrie 2008 a fost desfășurată o misiune de pre-evaluare în cinci state ale SUA, condusă, în calitate de șef adjunct al Misiunii, de doamna Pia Christmas-Møller (Danemarca), vicepreședinte al AP OSCE.

Această etapă de pregătire a inclus o cercetare intensivă și strângerea de elemente relevante, inclusiv monitorizarea mass-mediei.

Componenta Misiunii de observare de scurtă durată a alegerilor, desfășurată în SUA în perioada 31 octombrie-5 noiembrie a.c., a reunit 94 de observatori, între care 76 de parlamentari din 28 de state membre ale OSCE.

Au fost observate alegeri în 9 state ale SUA (Florida, Carolina de Nord, Virginia, New Hampshire, Ohio, Maryland, Missouri, New Mexico și Colorado) și în Districtul Columbia.

Din partea Camerei Deputaților, Parlamentul României, au participat ca observatori de scurtă durată (**STO**) domnii deputați: Vladimir Mircea Fârșirotu (PRM) și Béla Sóki (UDMR), membri ai Delegației Parlamentului României la AP OSCE, și domnul Paul Magheru (PRM), membru supleant al Delegației, precum și domnul consilier Mario Ruse, secretar al Delegației din partea Camerei Deputaților. Participarea se înscrie pe linia contribuțiilor Parlamentului României

la programul de observare a alegerilor dezvoltat de Adunarea Parlamentară a OSCE, între altele, în vederea sublinierii importanței instituției legislative în cadrul sistemului instituțional democratic.

Misiunea a urmărit evaluarea modului în care, în raport cu procesul de desfășurare a alegerilor parlamentare, sunt implementate angajamentele OSCE, ale Consiliului Europei și alte standarde internaționale cu privire la procesele electorale democratice și la legislația internă.

În ziua de 31 octombrie a.c., a fost organizat la Washington D.C. **un prim stagiul de pregătire destinat tuturor STO** care - prin întâlniri succesive cu reprezentanți ai unor diverse instituții și organizații din SUA implicate sau interesate în procesul electoral - a oferit acestora posibilitatea aprofundării contextului politic în care urmau să aibă loc alegerile sub diferite aspecte, precum: cadrul legislativ specific, contextul politic, evenimentele care au marcat campania și perioada premergătoare acesteia, modul de rezolvare al sesizărilor referitoare la încălcarea legislației și elementele care pot afecta negativ corectitudinea procesului.

Stagiul comun de pregătire a fost deschis de președintele AP OSCE, domnul João Soares (Portugalia), care în calitate de șef al Misiunii a subliniat complexitatea acesteia datorată preponderent gradului mare de descentralizare a legislației electorale, fiecare stat al SUA având propriul său sistem electoral, în unele cazuri existând sisteme diferite chiar în cadrul aceluiași stat.

Din expunerea domnului Frank Fahrenkopf, fost președinte al Comisiei naționale republicane și co-președinte al Comisiei privind dezbaterile prezidențiale, am selectat următoarele:

- cetățenii nu votează direct președintele, ci pe cei 538 de electori care au sarcina de a alege apoi președintele și vicepreședintele SUA;
- Congresul (echivalentul parlamentului) este format din Senat (100 de locuri) și Camera Reprezentanților (435 de locuri) și doar o treime din locurile Senatului fac obiectul prezentelor alegeri;
- fiecare din cele 50 de state ale SUA are câte 2 locuri în Senat și un număr de locuri în Camera Reprezentanților determinat de populația statului respectiv (dar nu mai puțin de un loc pentru un stat);
- fiecare stat al SUA alege un număr de electori egal cu suma numărului de senatori și de reprezentanți în Camera Reprezentanților, excepție Districtul Columbia care, nefiind reprezentat în Congres, alege trei electori;
- cu foarte puține excepții electorii sunt aleși după regula "învingătorul câștigă totul", respectiv listei electorilor care adună mai multe voturi într-un stat al SUA îi revin toți electorii din acel stat (nu întotdeauna cel care a câștigat votul popular a devenit președinte, așa cum s-a întâmplat, de exemplu, în alegerile din anul 2000, când deși candidatul democrat Al Gore a avut cu circa jumătate de milion de voturi mai mult, președinte a devenit candidatul republican George W. Bush);
- trebuie ținut seama de specificitatea fiecărui stat al SUA, 34 de state ale SUA votând identic (ca orientare politică) la ultimele 4 scrutinuri prezidențiale;
- pe fondul evenimentelor majore înregistrate în perioada ultimului mandat al actualului președinte Bush, potrivit datelor din cercetările

sociale reiese că senatorul Barak Obama (candidatul Partidului Democrat) are o mai mare priză la tinerii votanți, senatorul John McCain (candidatul Partidului Republican) la votanții în vârstă, iar democrații au un avans care nu este suficient pentru a le asigura și o dorită majoritate de 60 de locuri în Senat necesară pentru ca ei să poată trece necondiționat prin Congres propriile proiecte legislative.

Domnul Donald F. McGahn II, președintele Comisiei Federale Electorale, a continuat cu prezentarea principalelor aspecte privind sursele de finanțare ale campaniei și a cadrului legislativ specific în care aceasta se desfășoară, evidențiind posibilitățile de rezolvare a sesizărilor de încălcare a legislației electorale și apoi a răspuns unor întrebări ridicate de cei prezenți. Potrivit datelor furnizate de vorbitor, totalul contribuțiilor înregistrate pentru campania prezidențială s-a situat la suma record de circa 2,5 miliarde USD.

În continuare secretarul general al AP OSCE, domnul Spencer Oliver (SUA), a precizat celor prezenți faptul că organizarea Misiunii se realizează cu sprijinul Comisiei Helsinki din SUA și că la final nu va exista, conform practicii curente, un raport mixt al Delegației AP OSCE și al Biroului OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR), deoarece ODIHR nu a dat curs prevederilor Acordului de Cooperare semnat în septembrie 1997, la Copenhaga.

Următorul punct l-a constituit expunerea realizată, cu sprijinul domnului Bill O'Field, de către domnul Jean-Pierre Kingsley, președinte și coordonator electoral al Fundației Internaționale pentru Sisteme Electorale.

Am reținut din expunere următoarele:

- HAVA (Legea pentru sprijinul votului Americii) a fost adoptată de Congres în anul 2002 și a servit cu precădere la stabilirea unor minime standarde pentru statele SUA și deopotrivă pentru procesul electoral (HAVA incluzând, între altele, prevederi privind: alocarea de fonduri destinate introducerii de noi tehnologii pentru procesul de vot federal și măsuri pentru o mai bună informare a votanților, a oficialilor și a lucrătorilor din secțiile de vot);
- prevederile legislative adoptate în anul 2002 urmăresc și facilitarea accesului cetățenilor la vot (fiind aici dat exemplul persoanelor cu dizabilități);
- procesul de implementare a HAVA nu este finalizat în toate statele SUA, gradul de realizare al acestuia fiind diferențiat funcție de posibilitățile specifice de finanțare;
- în multe dintre statele SUA cetățenii au posibilitatea de a opta pentru votul electronic, cu toate că se constată încă o răspândită neîncredere față de acest tip de vot (care trebuie autorizat de guvernul federal) apreciat de votanți ca nefiind tangibil și verificabil (ca alternativă la votul pe buletin de vot tipărit);
- există posibilitatea exercitării votului anterior zilei alegerilor sub diverse forme (votul anticipat, votul prin poștă și votul pentru cei care absentează din circumscripție în ziua alegerilor, acesta din urmă reprezentând tot o formă a votului anticipat în care votantul trebuie să justifice, imposibilitatea exercitării votului în ziua alegerilor în circumscripția sa).

A urmat o secțiune în care doamna Donetta Davidson, vicepreședinte al Comisiei pentru asistență electorală, a afirmat că în domeniul legislației electorale interesul și realizările SUA au crescut spectaculos după alegerile din anul 2000 și a adus date în sprijinul acestei afirmații.

Din intervenția domnului Steny Hoyer, liderul majorității din Camera Reprezentanților (Partidul Democrat) și fost vicepreședinte a AP OSCE, am remarcat următoarele:

- anul 2007 a adus un element de noutate istorică: pentru prima oară o femeie (doamna Nancy Pelosi, Partidul Democrat) a devenit președintă a unei camere a Congresului SUA (Camera Reprezentanților);
- SUA se confruntă cu cel mai scăzut nivel de credibilitate în lume înregistrat în acest secol și acest context reprezintă încă un element care îl recomandă pe senatorul Obama pentru funcția de președinte al SUA;
- este îndoielnică reușita democraților de a obține la 4 noiembrie 2008 o majoritate de 60 de locuri în Senat.

Domnul Jon Greenbaum, director al Proiectului drepturile votantului dezvoltat de Comisia avocaților pentru drepturile civile sub lege (organizație neguvernamentală a cărei apărare este legată de o inițiativă a fostului președinte Kennedy), a apreciat că după anul 2000 problema alegerilor în SUA a devenit deosebit de caldă deoarece un număr foarte mare de cetățeni interesați nu au putut să voteze din diverse motive tehnice și birocratice.

STO au avut apoi ocazia să afle care sunt modalitățile specifice în care Partidul Democrat a abordat alegătorii în campanie în cadrul prezentării efectuate de doamna Karen Finney, responsabil cu comunicarea din partea acestui partid.

Următoarea secțiune a stagiului a prilejuit o întâlnire a STO cu domnii Carl Cannon (publicația "National Journal") și Martin Killian (publicația "Tages-Anzeiger"), care au făcut o analiză din perspectivă jurnalistică a plusurilor și minusurilor din campaniile principalelor două formațiuni politice angajate în disputa electorală (Partidul Republican și Partidul Democrat), apreciind, între altele, faptul că existența unui concurs excepțional de împrejurări din ultimii ani a contribuit major la apariția senatorului Barak Obama în poziția de candidat pentru alegerile prezidențiale.

Ultimul punct al acestui stagiou l-a reprezentat întâlnirea STO cu domnul Brent McMillan, director politic al Partidului Verzilor din SUA, unul dintre așa numitele "partide de rang trei" care încearcă să aducă în atenția publicului american și teme politice ignorate de cele două partide majore care domină scena politică americană și care din 1856 au deținut toți președinții SUA. Domnul McMillan a prezentat STO câteva din barierele și dificultățile specifice pe care partidele mici le întâmpină în afirmarea lor pe scena politică americană.

Toți STO au primit un raport general privind alegerile din SUA și un raport specific privind statul SUA alocat pentru observare, precum și materiale conținând elementele generale care ghidează observarea și formele de observare pentru ziua alegerilor.

După acest prim stagiou comun de pregătire, a urmat un al doilea **stagiou de pregătire efectuat diferențiat de către observatori**, în perioada 1-3

noiembrie 2008, **în zonele de observare alocate fiecărei echipe** (zone care au inclus, pe lângă Districtul Columbia, cele 9 state ale SUA anterior menționate: Florida, Carolina de Nord, Virginia, New Hampshire, Ohio, Maryland, Missouri, New Mexico și Colorado).

Conform planului de răspândire elaborat de organizatorii Misiunii, **toți cei patru STO din partea Camerei Deputaților au făcut parte dintr-o singură echipă careia i-a revenit misiunea de a observa partea de nord a statului Virginia.**

Prezentăm mai jos principalele elemente din programul stagiului parcurs de echipa din partea Camerei Deputaților:

a) la data de 1 noiembrie a.c.:

- observarea mitingului electoral al candidatului republican John McCain (în zona localității Sprigfield, Virginia);

- observarea votului anticipat / votului pentru cei care absentează din circumscripție în ziua alegerilor în zonele Springfield și Fairfax (Virginia).

b) la data de 2 noiembrie a.c.:

- vizitarea unui birou de campanie al candidatului democrat Barak Obama (Falls Church, Virginia);

- observarea mitingului electoral al senatoarei democrate Hillary Clinton (în campusul Universității George Mason, Fairfax, Virginia).

c) la data de 3 noiembrie a.c.:

- vizitarea unui birou de înregistrare local al votanților (în orașul Alexandria, Virginia);

- întâlnirea cu profesorii de științe politice Tim Conlan și Chip Hauss (la filiala Universității George Mason din Arlington, Virginia);

- întâlnirea, organizată la Washington D.C., cu reprezentanți ai organizației Common Cause (Cauza Comună) care are drept principale obiective: asigurarea unui climat electoral obiectiv, protejarea votului cetățenilor, corecta informare a acestora privind drepturile electorale și procesul electoral și reducerea fraudelor și disfuncționalităților din procesul de vot.

Activitatea de observare propriu-zisă din ziua alegerilor (4 noiembrie 2008) a presupus acțiunea fiecărei echipe pe baza propriului plan de răspândire.

În cadrul acestei activități echipa din partea Camerei Deputaților a observat alegerile din 9 secții de vot care i-au fost repartizate de organizatorii Misiunii, situate în nordul statului Virginia, în districtele Fairfax și Arlington.

Observarea a acoperit următoarele faze: procedura premergătoare deschiderii secției de vot, procedura deschiderii secției de vot, procedura de vot propriu-zisă, procedura închiderii procesului de vot și a numărării, verificării și consemnării voturilor.

În vederea deplasării în îndeplinirea misiunii, corespunzător celui de-al doilea stagiul de pregătire și zilei alegerilor, echipa Camerei Deputaților a beneficiat (contra-cost) de mașină și șofer, în conformitate cu prevederile stabilite de organizatorii Misiunii.

În dimineața zilei de 5 noiembrie a.c., la Washington D.C., a avut loc o **ședință de raportare și analiză a rezultatelor** cu participarea acelor STO

care au observat în zone care le-au permis returul la Washington D.C. în timp util.

Cu o singură excepție (Federația Rusă), la modul general, toate rapoartele au descris procesul electoral ca fiind foarte corect, democratic și reflectând voința cetățenilor.

Am reținut acele aspecte care au fost semnalate cu o mai mare frecvență, astfel:

- aprecieri pentru gradul foarte mare de participare care, în unele cazuri, a ridicat probleme organizatorice (la deschiderea secțiilor de vot din ziua de 4 noiembrie a.c., s-au creat cozi lungi de cetățeni care au trebuit să aștepte până la 1-2 ore, pentru a putea vota; la procedura de vot anticipat, în ultimele zile ale perioadei alocate în acest sens, au fost înregistrate cozi mari la secțiile de vot și timpi foarte mari de așteptare;
- datorită gradului mare de descentralizare a legislației electorale, accesul observatorilor în secțiile de vot nu este reglementat (în sensul de autorizat) în toate statele SUA;
- a fost apreciată eficiența mașinilor de scanat optic a buletinelor de vot tipărite pe hârtie, cu unele observații privind îmbunătățirea secretizării votului la momentul scanării;
- în câteva cazuri, defecțiunile unor echipamentele tehnice au condus la întârzieri în desfășurarea procesului de vot;
- s-a apreciat că procedura de înregistrare pentru vot constituie un punct slab la care autoritățile SUA ar trebui să aducă îmbunătățiri;
- a fost apreciată ca nesigură actuala procedură de "vot provizoriu" (prin care se urmărește oferirea oportunității de a vota acelor cetățeni care au dreptul de a vota dar ale căror nume nu apar în listele de votanți).

Echipa Camerei Deputaților a predat formularele de observare și a făcut următoarele comentarii generale:

- în secțiile de vot observate din districtele Fairfax și Arlington nu s-au întâmpinat probleme de acces, a existat transparență deplină a procesului de vot și nu s-au semnalat iregularități;
- problemele tehnice la echipamentele utilizate pentru vot au fost puțin frecvente, minore și rezolvate operativ de personalul autorizat;
- cetățenii au avut posibilitatea de a opta între votul pe buletine de vot tipărite și votul electronic, acesta din urmă având dezavantajul că nu permite o verificare ulterioară;
- au fost pozitiv apreciate determinarea și spiritul civic manifestate de cetățenii care au așteptat în unele cazuri multe ore pentru a vota atât în ziua alegerilor, cât și anterior acesteia (votul pentru cei care absentează din circumscripție în ziua alegerilor);
- cele două stagii de pregătire au fost extrem de utile pentru STO.

Domnul Alexander Kozlovskiy (Federația Rusă) a criticat calitatea instruirii unei părți a personalului din secțiile de vot, nereglementarea uniformă a accesului observatorilor și procedura de vot electronic care, de regulă, ridică probleme majore pentru persoanele în vârstă, opinând generic că se poate vorbi de corectitudinea alegerilor, dar nu și de caracterul lor democratic datorită, în special, utilizării regulii "învingătorul câștigă totul" pentru alocarea electorilor.

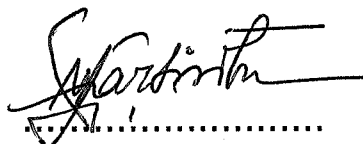
Principalele idei exprimate, pe baza datelor preliminare, de **coordonatorii Misiunii de observare a alegerilor în cadrul conferinței de presă** (care a avut loc la Washington D.C., în dimineața zilei de 6 noiembrie a.c.), au fost:

- alegerile reflectă în mod clar voința cetățenilor și demonstrează convingător angajamentul țării pentru democrație;
- a fost apreciat pozitiv gradul înalt de participare la vot;
- votanții americani au avut o veritabilă oportunitate pentru a face o alegere în cunoștință de cauză;
- alegerile reprezintă o etalare de democrație și o recâștigare a încrederii în sistemul electoral american;
- a fost apreciată participarea sporită la votul anticipat (existent în peste 30 de state) și estimată la peste 30 % din numărul votanților, fiind punctate și problemele de capacitate ivite, cu această ocazie, la secțiile de vot;
- a fost pozitiv privită creșterea utilizării buletinelor de vot tipărite în asocierie cu mașinile de scanat buletinele, combinație care simplifică procesul de numărare (și eventuala renumărare);
- a fost notată lipsa de uniformitate a standardelor electorale, procesul complicat de înregistrare, buletinele de vot adesea confuze și, în unele cazuri, dificultatea de a observa alegerile datorită gradului înalt de descentralizare a legislației electorale.

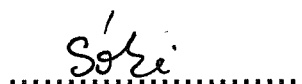
Coordonatorii Misiunii au dat citire unei declarații din care am reținut:

- observatorii au reținut doar probleme minore incluzând șiruri lungi de votanți la unele secții de vot și cazuri izolate de mașini de vot cu probleme de funcționare;
- continuarea reformării sistemului electoral este benefică pentru eliminarea unor vulnerabilități ale sistemului;
- au fost recomandate măsuri pentru respectarea secretului votului la momentul în care buletinul de vot tipărit este introdus în mașina de scanat optic.

Deputat Vladimir Mircea Fârșirotu



Deputat Béla Sóki



Deputat Paul Magheru

